

Saksnummer	Utvalg/komite	Dato
147/2021	Fylkesrådet	01.06.2021

Innspill tomteutredning - Sykehus Helgeland

Sammendrag

I denne saken uttaler fylkesrådet i Nordland seg til tomteutredning for lokalisering av sykehus på Helgeland. Det aktuelle er at Sweco på oppdrag for Helgelandssykehuset HF og Sykehusbygg HF har utredet og evaluert tomteforslag for det nye sykehuset i kommunene Alstahaug og Leirfjord.

Fylkesrådet viser til det faglige utredningsarbeidet som ligger til grunn for vurderingene som er gjort i utredningen. Fylkesrådet er tilfreds med at tidligere vedtak er fulgt opp i forhold til utredningsområde (20 min fra Sandnessjøen sentrum). Når det kommer til arealdisponeringer ser ikke fylkesrådet på nåværende tidspunkt i prosessen at vesentlige regionale interesser kommer i spill innen de fem tomtene som utredningen peker på for videre arbeid. Dersom det i det videre arbeidet tas inn andre tomter enn de som foreløpig er tilrådt i arbeidet, bes det om at fylkeskommunen gis anledning til å bli hørt i forhold til våre ansvarsområder.

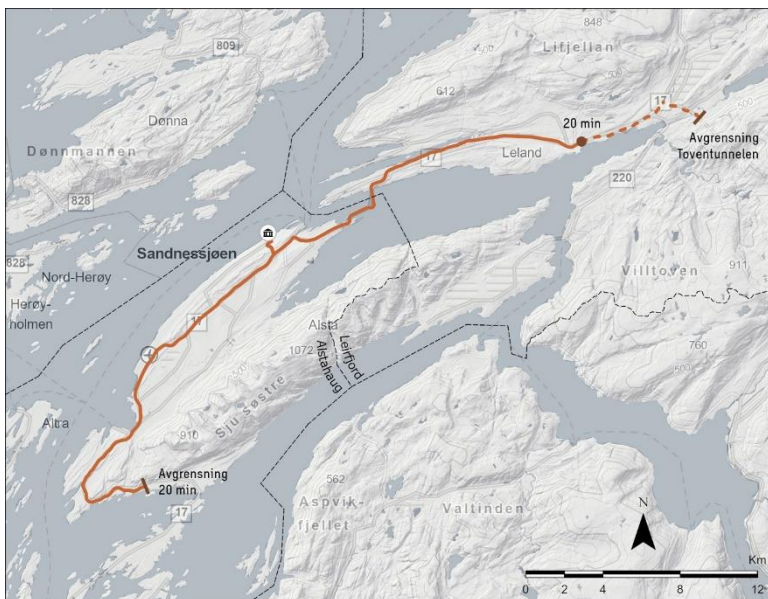
Bakgrunn

Helgelandssykehuset har sendt tomteutredning for nytt sykehus i Sandnessjøen og omegn på innspillsrunde. Utredningen er sendt på faglig innspillsrunde til berørte statlige fagmyndigheter, Nordland fylkeskommune, berørte kommuner, utdanningsinstitusjoner og andre sentrale parter som berøres i utredningen. Høringsfristen er 28. mai, men Nordland fylkeskommune har fått utsatt frist i saken til 1. juni 2021.

I foretaksmøte med Helse Nord RHF den 27.01.2020, avgjorde helse- og omsorgsminister Bent Høie ny sykehusstruktur på Helgeland. Helseministeren sluttet seg til styret i Helse Nord RHF sin vedtatte løsning:

Ett sykehus lokalisert på to steder; ett akuttisykehus i Mo i Rana og ett i akuttisykehus i Sandnessjøen og omegn. I tillegg videreføres planene om et distriktsmedisinsk senter i Brønnøysund. I konseptfasen skal etablering av polikliniske somatikk-tilbud samlokalisert med kommunale helsetjenester i Mosjøen utredes. Akuttisykehuset i Sandnessjøen og omegn skal være hovedsykehus.

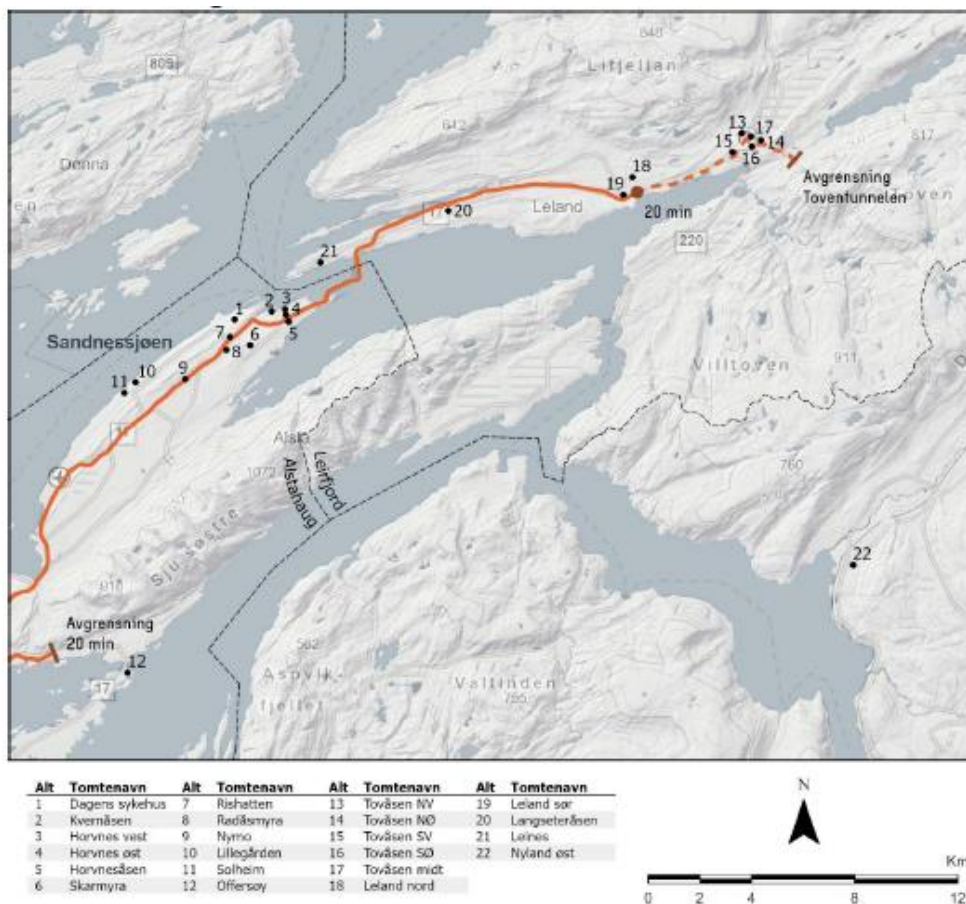
Utredningen som nå foreligger forholder seg til tidligere vedtak i Helgelandssykehuset HF og Helse Nord RHF, blant annet når det gjelder områdeavgrensning (se figur) og kriterier for evaluering av tomter. Dette er også i tråd med vedtak i FR-sak 232/2016 *Høring - Kriterier for lokalisering av tomt på Helgeland samt anbefaling om hvilke kommuner som utredes videre.*

Det er vedtatt et forutsetningsnotat for prosessen med lokalisering av tomt. Dette skisserer en behandlings- og beslutningsprosess mot vedtak av tomt som er vist i tabellen under. Den aktuelle høringen som gjennomføres nå er steg 3 i denne prosessen.

Trinn 1 – Forutsetningsnotat	<ul style="list-style-type: none"> • Forutsetningsnotatet vedtas i styremøte HSYK HF 10.12.2020 • Forutsetningsnotatet orienteres i styremøte HN RHF 16.12.2020 • Anbefaling om indikatorer for måloppnåelse av utredningstemaene orienteres i styremøte HSYK HF 24.02.2021 • Anbefaling om indikatorer for måloppnåelse av utredningstemaene orienteres i styremøte HN RHF 24.02.2021
Trinn 2 – Tomtesøk hos aktuelle kommuner	<ul style="list-style-type: none"> • Resultat orienteres i styremøte HSYK HF 24.02.2021 • Resultat orienteres i styremøte HN RHF 24.02.2021
Trinn 3 – Tomteutredning, grunnlag høring	<ul style="list-style-type: none"> • Innstilling og høringsunderlag orienteres i styremøte HSYK HF 26.04.2021 • Innstilling og høringsunderlag orienteres i styremøte HN RHF 28.04.2021 • Høring hos fylkeskommunen, berørte kommuner og interessenter
Vedtak etter høring	<ul style="list-style-type: none"> • Vedtak hvilke tomter som inngår i steg 1 - HSYK HF 17.08.2021 • Vedtak hvilke tomter som inngår i steg 1 - HN RHF 25.08.2021 (eventuelt 29.9.2021)

I trinn 2 gjennomførte Helgelandssykehuset en prosess med å innhente aktuelle tomter. Kommuner og private grunneiere har vært invitert til å komme med innspill. I arbeidet ble det etterspurt tomter i størrelsesorden 20-30 dekar. Frist for innspill var 1. februar 2021. Det ble totalt meldt inn 22 tomtemuligheter, 12 i Alstahaug, 9 i Leirfjord kommune og 1 i Vefsn kommune. Dette fremkommer av kartet under.

Figur: Oversiktskart som viser kommuner, områdeavgrensning for tomteutredningen og innkomne tomteforslag

Problemstilling

Hva ønskes innspill på

Helgelandssykehuset HF og Sykehusbygg HF ber spesielt Nordland fylkeskommune om overordnede faglige råd og anbefalinger som vil kunne utdype, eller korrigere, det faglige grunnlaget i utredningen innenfor ansvarsområdene til fylkeskommunen, samt merknader til forhold som vil kunne føre til innsigelser i senere planprosess.

Tomteutredningen

Tomteutredningen er en viktig del av grunnlaget for Helgelandssykehusets og Helse Nords beslutning om hvilke 2-3 tomtealternativer som skal tas med videre til konseptfasens steg 1 av prosjektet Nye Helgelandssykehuset.

Sweco har sammenstilt de 22 tomtene som ble spilt inn som aktuelle og deretter hatt ansvar for utredning, evaluering og anbefaling av utvalgte tomter iht. premisser gitt i forutsetningsnotatet.

Det er tidligere definert seks målområder med kriterier for utredningen:

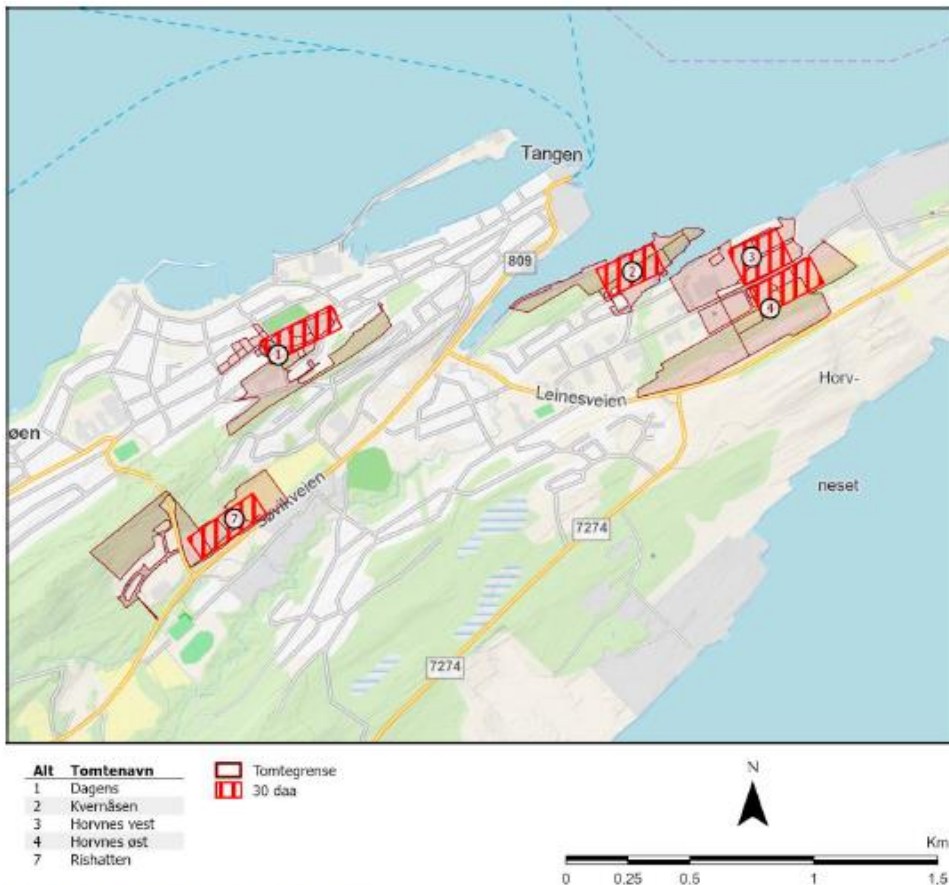
- Byutvikling, arbeidsplass og rekruttering.
- Tilgjengelighet og transport.
- Kultur-, miljø- og naturverdier.
- Aktsomhet og klimatilpasning.
- Tomtens funksjonelle egnethet.

- Økonomi og gjennomføring.

I arbeidet har Sweco fulgt en silingsprosess i tre steg.

- Grovsiling 1. I det første steget siles tomter ut som ikke oppfyller absolutte minstekrav for de definerte må-kriteriene.
- Grovsiling 2. I andre steg siles tomter ut basert på en samlet vurdering av områdeperspektivet og tomteperspektivet med spesielt fokus på må-kriterier og kriterier for prosjekt- og sykehusfaglige forhold for Nye Helgelandssykehuset.
- Finsiling og anbefaling. I siste steg er de resterende potensielle tomtene evaluert for alle kriteriene. Tomtene er beskrevet nærmere for hvert kriterium, det er gjort en avveining og drøfting mellom tomtene, og til slutt en rangering og anbefaling for videreføring av de to til tre mest egnede tomtene til konseptfasens steg 1.

Kartet under fremstiller resultatet etter finsiling og dermed de 5 tomtene som Sweco har anbefalt å gå videre med.

Figur: Kart over potensielle tomter i finsilingen

Drøfting

Tomteutredningen bygger på kriterier og metodikk vedtatt i forutestingsnotat av 02.12.2020. Som grunnlag for kriteriene ligger både statlige, sykehusfaglige, regionale og kommunale retningslinjer og føringer. Metodikken med sjekklister for kriteriene fremstår som logisk og etterprøvable.

Arealmessige innspill

Arealpolitiske retningslinjer (kap 8) i Fylkesplan for Nordland (2013-2025) uttrykker arealpolitikken i Nordland. Det er positivt at denne inngår som grunnlag for utredninger, jf. forutsetningsnotatet og også er anvendt i grunnlaget for tomteutredningen. De arealpolitiske retningslinjene uttrykker vesentlige regionale interesser og vil i så måte danne grunnlag for eventuelle innsigelser til konkrete reguleringsplaner. Det er dermed sentralt at disse også inngår som vurderingsgrunnlag i det videre arbeidet. Tomteutredningen som foreligger, har ikke et detaljnivå som gjør at fylkeskommunen kan frasi seg retten til å fremme innsigelser på reguleringsplannivå. I slike saker skal imidlertid samfunnsnyttene ved inngrepene veies opp mot eventuelle negative konsekvenser.

Kulturminner

Fylkeskommunen har gått gjennom rapporten og vurdert denne opp mot kjente kulturminner og potensial for funn av hittil ikke kjente automatisk fredete kulturminner.

Alternativ 1 er dagens tomt, der sykehuset i Sandnessjøen i dag ligger. Det opprinnelige sykehusbygget fra 1926 og tilbygget fra 1957 ble fredet etter kulturminneloven i 2012. Videre ligger den listeførte Sandnessjøen kirke på andre siden av veien. En listeført kirke skal behandles «som om» den er fredet. Fylkeskommunen legger til grunn at det er ønskelig å bevare de fredete byggene og det urbane landskapet som disse og kirken er en del av. Vi deler derfor vurderingen som er gjort i rapporten for denne tomten:

Det anses som positivt å inkludere de fredede byggene i en ev. fremtidig sykehusutbygging på dagens tomt. Det vil kunne bidra til å videreutvikle og forsterke sammenhengen mellom verdien kulturminnet har både helsehistorisk for Nord-Norge og for Sandnessjøen som «sykehusbyen».

Alternativ 1 omfatter også tre eldre SEFRAK-registrerte hus. Så langt vi kan se er disse tillatt revet i gjeldende reguleringsplan (Reguleringsplan Prestmarkveien 8-10, vedtatt 16.06.2004).

Arkeologiske kulturminner

Når det gjelder arkeologiske kulturminner som er automatisk fredet (eldre enn 1537) er det i liten grad kjente slike innenfor de foreslåtte tomtene. Men for eksempel er det innenfor tomt *Leines (21)* et kjent automatisk fredet gravfelt fra jernalderen. For de fleste tomtene må det regnes med at det er nødvendig å gjennomføre en nærmere befaring for å avklare om det finnes andre hittil ukjente kulturminner, jf. kulturminneloven §9 *Undersøkelsesplikt*. Et unntak fra dette er tomt *Rishatten (7)*, som tidligere er undersøkt uten å gjøre funn av kulturminner. Det antas at man gjennom detaljplanlegging kan gjøre gode valg, slik at et eventuelt tap av automatisk fredete kulturminner minimeres.

Nyere tids kulturminner

Når det gjelder nyere tids kulturminner er det for et par av tomtene registrert bygg som kan ha verneverdi (SEFRAK). Det er først hvis det blir aktuelt å bygge ut på en av disse tomtene at det tas stilling til den konkrete verdien av byggene. På generelt grunnlag antar fylkeskommune at eventuelle konflikter knyttet til disse løses på et mer detaljert plannivå.

Vei

Nordland fylkeskommune eier, drifter, vedlikeholder og forvalter fylkesvegene i fylket. Fylkeskommunens interesse i saken, uavhengig av valgt plassering av fremtidig sykehus, er at fremkommelighet og trafikksikkerhet langs vegene, og visjonen om null drepte og hardt skadde i trafikken, ligger til grunn.

Fremtidig sykehus bør plasseres der fylkesvegnettet er i stand til å håndtere økt mengde trafikk som følge av tiltaket. Dette gjelder både for biltrafikk og myke trafikanter, og utbyggingen må

skje der det er mulig å bygge ut/oppgradere fylkesvegnettet i tråd med utbyggingen.

Virksomhet rundt fremtidig sykehus vil sannsynligvis medføre mer biltrafikk og flere myke trafikanter langs vegene i det valgte området. Her må det utredes og planlegges trafikk sikre atkomstløsninger for alle trafikantgrupper, inklusiv myke trafikanter.

Kollektiv

Valg av tomt vil ha innvirkning på hvordan kollektivtilbudet til nytt sykehus skal løses. Det er derfor viktig at fylkeskommunen blir tatt med i en tidlig fase når endelig konklusjon av tomt er valgt.

Det må tilrettelegges for nødvending infrastruktur for kollektivtrafikken. Denne må planlegges slik at kollektivtrafikken sikres adgang til sykehusets hovedinngang. Dette for at reisende lettvis skal kunne bevege seg mellom bussholdeplass og hovedinngang. Hensynet til reisebehov, både for pasient – og arbeidsreiser, både fra sørfylket, innlandet og øyene utenfor Helgelandskysten må ivaretas.

En sentrumsnær løsning av sykehuset (5 alt.) vil for fylkeskommunen trolig være den minst kostnadskrevene løsning å kunne etablere et velfungerende kollektivtilbud.

Fylkeskommunen gjør også oppmerksom på at det vil bli utlyst nytt anbud for busstransporten i området i 2022. I forbindelse med dette vil transportbehov knyttet til sykehuset kunne innarbeides i konkurransegrunnlaget.

Naturmiljø

Vannmiljø og påvirkning på vannmiljø er ikke nevnt i tomteutredningen. Ved noen av tomteområdene går elv med anadrom fisk og viktige bekker for naturmangfold og rekreasjonsareal. Det er ikke vist til mulig påvirkning på sjø, og naturmangfold i havet. Det er viktig gyte- og oppvekstområder ved noen av de sjønære tomtealternativene (2, 3, 4, 21). Flere av tomtene er ved den nasjonale laksefjorden Vefsnfjorden. Dette kan få konsekvenser og må sees til på reguleringsplannivå.

Videre er det viktig å gjøre gode landskapsvurderinger. Vi viser her til rapporten om landskapstyper i Nordland. Eksempelvis er tomt 9 og 12 en del av landskapet ved De syv søstre. Dette området er registrert som del av kystslettelandskap med stor verdi (4).

Fylkesrådets vurdering

Fylkesråden viser til at det er gjort et godt faglig utredningsarbeid som følger en metodikk som fremstår som logisk og etterprøvbart. Fylkesråden ser at tidligere vedtak er fulgt opp i forhold til avgrensning av utredningsområde. Dette er viktig for å skape forutsigbarhet og framgang i prosessen. Fylkesråden viser også til at det er positivt at det på dette tidspunktet i prosessen inviteres til en innspillrunde. Det er viktig med medvirkning for å skape god legitimitet og forankring av resultatet.

Fylkesråden registrerer at alle tomtene som Sweco har foreslått tatt videre i prosessen ligger relativt sentrumsnære. Dette er i henhold til regional og nasjonal politikk innen samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging. Det er et mål om at transportarbeidet knyttet til den nye sykehusstrukturen skal ha lav klimapåvirkning. Muligheter for gange, sykling og bruk av kollektivtransport for både pasienter og ansatte er viktig.

Det er viktig at lokaliseringen av sykehuset bidrar til at fagmiljøene i regionen kan samarbeide tett. Framtidens hovedsykehus må bygge videre på de gode og kompetente fagmiljøene som

allerede eksisterer ved sykehusene Sandnessjøen og Mosjøen.

Fylkesråden ser at det på nåværende tidspunkt i arbeidet kunne vært jobbet med større geografisk avgrensede områder, fremfor vurdering av enkelttomter. Dersom det på et senere tidspunkt i prosessen etter mer innhenting av kunnskap, viser seg at enkelttomter ikke er aktuelle vil metodikken som nå er anvendt kunne være begrensende. Imidlertid er det gjort grundige vurderinger som langt på vei følger metodikken som det legges opp til gjennom forskrift om konsekvensutredning. Når det kommer til arealdisponeringen ser fylkesråden heller ikke umiddelbart at noen vesentlige interesser kommer i spill innen de fem tomtene som Sweco har tilrådt å gå videre med. Dersom det i det videre arbeidet tas inn andre tomter enn de som foreløpig er tilrådt i arbeidet, bes det om at fylkeskommunen gis anledning til å bli hørt i forhold til våre ansvarsområder.

Når det gjelder kulturminner antas at man gjennom detaljplanlegging kan gjøre gode valg, slik at et eventuelt tap av automatisk fredete kulturminner minimeres. På generelt grunnlag antar fylkeskommune at eventuelle konflikter knyttet til SEFRAK-registrerte bygninger også kan løses på et mer detaljert plannivå.

Når det kommer til påvirkninger på vannmiljø er dette viktig å vurdere, både i forhold til Vefsnfjorden som nasjonal laksefjord og anadrome vassdrag. Landskapsvirkninger er også et tema som burde utredes nærmere. Det vises her til rapporten om landskapstyper i Nordland. Eksempelvis er tomt 9 og 12 en del av landskapet ved De syv søstre. Dette området er registrert som del av kystslettelandskap med stor verdi (4).

Fremtidig sykehus bør plasseres der fylkesvegnettet er i stand til å håndtere økt mengde trafikk som følge av tiltaket. Dette gjelder både for biltrafikk og myke trafikanter, og utbyggingen må skje der det er mulig å bygge ut/oppgradere fylkesvegnettet i tråd med utbyggingen. Virksomhet rundt fremtidig sykehus vil sannsynligvis medføre mer biltrafikk og flere myke trafikanter langs vegene i det valgte området. Her må det utredes og planlegges trafikksikre atkomstløsninger for alle trafikanter, inklusiv myke trafikanter. I tillegg er det viktig at det legges til rette for kollektivtrafikk, bussholdeplasser og ventearealer, slik at det blir trafikksikkert og attraktivt å bruke buss til og fra sykehuset.

Valg av tomt vil ha innvirkning på hvordan kollektivtilbudet til nytt sykehus skal løses. Det er derfor viktig at fylkeskommunen blir tatt med i en tidlig fase når endelig konklusjon av tomt er valgt. Hensynet til reisebehov, både for pasient – og arbeidsreiser, både fra sørfylket, innlandet og øyene utenfor Helgelandskysten må ivaretas. Det må tilrettelegges for nødvendighet infrastruktur for kollektivtrafikken. Denne må planlegges slik at kollektivtrafikken sikres adgang til sykehusets hovedinngang. Dette for at reisende lettvis skal kunne bevege seg mellom bussholdeplass og hovedinngang.

Fylkesråden gjør oppmerksom på at det vil bli utlyst nytt tilbud for busstransporten i området i 2022. I forbindelse med dette vil transportbehov knyttet til sykehuset kunne innarbeides i konkurransegrunnlaget.

Medvirkning

Med bakgrunn i kort saksbehandlingstid er ikke saken drøftet med medvirkningsorganene.

Konsekvenser

Økonomiske og personellmessige konsekvenser

Saken har ingen økonomiske konsekvenser for Nordland fylkeskommune.

Andre konsekvenser

Da saken er innspill til en høring har saken ingen konsekvenser for Nordland fylkeskommune utover det som fremgår av saksfremlegget.

Vedtakskompetanse

Det vises til Fylkesting-sak 31/2020 – Reglement for delegering av myndighet fra fylkestinget, hvor det i pkt 7.5 b), heter at myndighet til å avgi uttalelse i alle høringssaker fra offentlige organer av betydning for Nordland, unntatt lovforslag, og utredninger om endring av nasjonal politikk er delegert fylkesrådet.

Det bemerkes at det i utgangspunktet er bedt om faglige innspill. Saken er valgt løftet til fylkesrådet på grunn av kompleksiteten.

Fylkesrådets innstilling til vedtak

Fylkesrådet i Nordland gir følgende innspill til tomteutredning for sykehus på Helgeland:

1. Fylkesrådet viser til det faglige utredningsarbeidet som ligger til grunn for vurderingene som er gjort i tomteutredningen. Vurderingene følger en logisk metodikk som er etterprøvbart.
2. Fylkesrådet er tilfreds med at tidligere vedtak er fulgt opp i forhold til utredningsområde.
3. Når det kommer til arealdisponeringer ser ikke fylkesrådet på nåværende tidspunkt i prosessen, at vesentlige regionale interesser kommer i spill innen de fem tomtene som Sweco peker på for videre utredning.
4. Dersom det i det videre arbeidet tas inn andre tomter enn de som foreløpig er tilrådt i arbeidet, bes det om at fylkeskommunen gis anledning til å bli hørt i forhold til våre ansvarsområder.

Bodø den 21.05.2021

Tomas Norvoll
fylkesrådsleder
sign

01.06.2021 Fylkesrådet
FRÅD-147/2021

Vedtak

Innstillingen enstemmig vedtatt.

Vedlegg:

Tittel
Tomteutredning for nytt sykehus i Sandnessjøen og omegn

DokID
156894